

ΕΥΘΥΝΗ ΜΙΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Οκτώβριος 2007)

Συγγραφέας: ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ

Η αλλαγή του κλίματος είναι προφανής και εισάγει νέες προκλήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο: στην οικονομία, στο πεδίο των νέων τεχνολογιών και στη σύγχρονη κοινωνία. Αναμφισβήτητα επηρεάζει εξίσου τις αναπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες, τους πλούσιους και τους φτωχούς. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα προσφάτων ερευνών βασική αιτία της υπερθέρμανσης του πλανήτη είναι τα δισεκατομμύρια τόνοι διοξειδίου του άνθρακα που απελευθερώνονται κάθε χρόνο στην ατμόσφαιρα. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου, δηλαδή η υπερθέρμανση που προκαλείται καθώς οι εκπομπές αερίων παγιδεύουν τη θερμότητα στην ατμόσφαιρα της γης παίζει καθοριστικό ρόλο στη ρύθμιση της θερμοκρασίας του πλανήτη.

Η πλειονότητα των επιστημόνων σε παγκόσμιο επίπεδο όπως και τα μέλη της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) υποστηρίζουν ότι υπεύθυνες για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και κατ' επέκταση τις κλιματικές μεταβολές είναι οι δραστηριότητες του ανθρώπου. Τα τελευταία 11 χρόνια έχουν καταταγεί μεταξύ των 12 θερμότερων ετών από το 1906, με αποτέλεσμα να έχει τετραπλασιαστεί η συχνότητα εμφάνισης φαινομένων μεγάλης έντασης, όπως τυφώνες, πλημμύρες κ.ά. Ταυτόχρονα, παρατηρούνται έντονα φαινόμενα ξηρασίας και πυρκαγιές στη Νότια Ευρώπη και πλημμύρες στην Κεντρική και Ανατολική Ασία.

Είναι φανερό ότι η κλιματική αλλαγή έχει πλέον σημαντικό κόστος στην κοινωνία και την οικονομία. Το 2002 είχαμε στην Αμερική τους πρώτους «περιβαλλοντικούς πρόσφυγες», οι οποίοι εγκατέλειψαν τα σπίτια τους γιατί αυτά γλιστρούσαν προς τον ωκεανό, καθώς το παγωμένο έδαφος έλιωνε και υποχωρούσε. Ακόμη σύμφωνα με εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας περίπου 150 χιλιάδες περιπτώσεις θανάτων ετησίως οφείλονται στην κλιματική μεταβολή.

Σύμφωνα με μελέτη που παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο του 2006 από τον Νικόλαο Στερν, κατόπιν εντολής της βρετανικής κυβέρνησης, οι άμεσες και έμμεσες συνέπειες της κλιματικής μεταβολής απορροφούν ετησίως το 5% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, τιμή που θα αυξηθεί κατά 20%, αν δεν αντιμετωπισθεί άμεσα η υπερθέρμανση της Γης.

Για πρώτη φορά τόσο οι λαοί όσο και οι ηγεσίες τους αντιλαμβάνονται την πραγματική έκταση του προβλήματος. Η οικουμενικότητα και η φύση των προβλημάτων αυτών τα καθιστά προβλήματα πολιτισμού και δημοκρατίας. Για την αντιμετώπισή τους απαιτούνται ριζικές αλλαγές στις επιλογές των πολιτικών των κρατών αλλά και στη συμπεριφορά του κάθε πολίτη. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι προβλήματα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά.

Η εμβέλεια των επιπτώσεων από την αλλαγή του κλίματος στις τωρινές αλλά και στις μελλοντικές γενιές προσθέτει μια νέα διάσταση στο θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των δικαιωμάτων των επόμενων γενιών που με τις επιλογές μας υπάρχει ο κίνδυνος να τους το περιορίσουμε.

Η αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού αυτού προβλήματος απαιτεί τη συντονισμένη και συνεχή προσπάθεια της παγκόσμιας κοινότητας για καθαρή ενέργεια, για εναλλακτικές μεταφορές, για αλλαγές στην τεχνολογία αλλά και στις συμπεριφορές όλων μας. Διανύουμε μια περίοδο που η γεωοικονομική λογική συνεχώς ενισχύεται. Η ενέργεια αποτελεί, χωρίς αμφιβολία, τη βάση της παγκόσμιας οικονομίας. Τη βάση της παγκόσμιας ανάπτυξης, αλλά και της κοινωνικής ευημερίας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του προβλήματος της κλιματικής αλλαγής εστιάζεται στην παραγωγή της ενέργειας και τα χρησιμοποιούμενα σήμερα καύσιμα.

Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιείται σε διεθνές επίπεδο μια σημαντική ανακατανομή και αναδιοργάνωση των ενεργειακών πόρων με μακροπρόθεσμες στρατηγικές, οικονομικές, αλλά και κοινωνικές συνέπειες. Παράλληλα, στις διεθνείς αγορές καταξιώνονται μορφές ενέργειας, όπως το φυσικό αέριο και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι ενεργειακές τεχνολογίες εξελίσσονται ραγδαία, μεταβάλλοντας έτσι την ίδια τη δομή αλλά και την υφή της κοινωνίας. Η ενέργεια βρίσκεται στη βάση όλων των σύγχρονων δραστηριοτήτων του ανθρώπου και της ποιότητας της ζωής του. Οι μορφές ενέργειας που αναπτύσσονται, η χρήση και η επιλογή τους για

την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών είναι θέματα που επιδρούν άμεσα στο είδος της ανάπτυξης που επιδιώκουμε, την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, και φυσικά στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Κατά την περίοδο που διετέλεσα ως Επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1995 μέχρι το 2000, καταλήξαμε στην επιλογή μιας βιώσιμης ενεργειακής πολιτικής, προωθώντας την ισορροπία μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων. Αυτή η επιλογή, που αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της εποχής μας, με το πέρασμα του χρόνου γίνεται σημαντικότερη. Και βρίσκεται στο επίκεντρο των μεγάλων πολιτικών αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με βάση αυτό το πλαίσιο η Ένωση συμμετέχει ενεργά εδώ και αρκετά χρόνια, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο στη μάχη κατά της αλλαγής του κλίματος. Μία μάχη, η οποία αποτελεί μείζονα προτεραιότητα του στρατηγικού της προγραμματισμού και, κατά συνέπεια, της κλιματικής της πολιτικής.

Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντάξει τον έλεγχο των αερίων του «θερμοκηπίου» σε όλους τους τομείς δράσης της με βασικούς στόχους πιο καθαρή και αποδοτική ενέργεια, πιο καθαρές και ισορροπημένες μεταφορές και πιο υπεύθυνες και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Για να υπάρξει όμως βιώσιμη ανάπτυξη δεν αρκεί η δραστηριοποίηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πολύ περισσότερο αφού βλέπουμε ότι εναπόκειται στις κυβερνήσεις να αποφασίσουν τι μέτρα θα λάβουν. Χρειάζεται οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να παίξουν το δικό τους αποφασιστικό ρόλο.

Όλες σχεδόν οι χώρες οφείλουν σύμφωνα με το [Πρωτόκολλο του Κιότο](#) να μειώσουν τις εκπομπές των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση κύρωσε το Πρωτόκολλο το 2002. Μέχρι σήμερα, όμως, ο απολογισμός των δράσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξοικονόμηση της ενέργειας και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δεν έφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Οι δράσεις είχαν πολύ μικρότερο αντίκτυπο σε σχέση με το μέγεθος του προβλήματος, γιατί δεν ήταν ενσωματωμένες σε όλες τις πολιτικές. Η μείωση των αερίων του θερμοκηπίου πρέπει να είναι βασική παράμετρος των πολιτικών για τις μεταφορές, τη γεωργία και την ενέργεια.

Ακολούθησε το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2007 που έθεσε συγκεκριμένες

προτεραιότητες προς την κατεύθυνση αυτή, προσδίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάγκη περαιτέρω δυναμικής προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης έως +20% μέχρι το 2020, παράλληλη ανάπτυξη των βιοκαυσίμων, προώθηση καθαρών τεχνολογιών καύσης συμβατικών καυσίμων καθώς και σύλληψη και αποθήκευση του παραγόμενου διοξειδίου του άνθρακα που αποτελεί βασικό αέριο ρύπο που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου με στόχο τη δημιουργία μέχρι το 2020 δώδεκα πρότυπων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση που θα χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο.

Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν πλέον συνειδητοποιήσει ότι μόνο με διεθνή συνεργασία μπορεί να αντιμετωπιστεί η αλλαγή του κλίματος και να περιοριστούν οι επιπτώσεις που θα έχει. Την ίδια στιγμή επιμένουν να επιχειρούν μεγιστοποίηση του δικού τους οφέλους μέσα από αυτή τη διαδικασία της συνεργασίας. Γεγονός που προκαλεί καθυστερήσεις και δυσλειτουργίες. Οι επιστημονικές αβεβαιότητες γύρω από το θέμα, οι διαφορετικές προσεγγίσεις για τις αρχές της ισότητας, οι διαφορετικές εκτιμήσεις κόστους /οφέλους από τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου ακόμη και οι διαφορετικοί στόχοι που το κάθε κράτος θέτει, δυσχεραίνουν τη λήψη μιας κοινής απόφασης.

Η Ελλάδα δεν ανήκει στις χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές CO₂. Όμως έχει κι αυτή σημαντικό μερίδιο ευθύνης. Η Ελλάδα δεσμεύεται για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008-2012 στο 25% σε σχέση με τις εκπομπές του έτους βάσης. Ως έτος βάσης για τις εκπομπές CO₂, CH₄ και N₂O λαμβάνεται το 1990, ενώ για τα F-gases (PFCs, HFCs, SF₆) το 1995. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία εκτιμάται ότι, αν συνεχίσουμε με τους ρυθμούς που τρέχουν, το ποσοστό της αύξησης θα ανέλθει το 2012 στο 37% ή, κατά άλλους, στο 39,2%. Και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για εκρηκτικό έλλειμμα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (έκθεση 2006), η συνολική κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα παρουσιάζει κατά μέσο όρο μια ετήσια αύξηση της τάξης του 2,7% (1990-2003), μια από τις υψηλότερες ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο μέσος Έλληνας αυξάνει την κατανάλωση ενέργειας κατά 5% ετησίως, ενώ ο Ευρωπαίος κατά 1,5% ετησίως. Σήμερα κάθε κάτοικος της Ελλάδας παράγει σχεδόν 12,4 τόνους αερίων θερμοκηπίου κάθε χρόνο, ενώ ο μέσος Ευρωπαίος ευθύνεται για την εκπομπή 10,9 τόνων.

Είναι επιτακτική η ανάγκη να προβληθεί στην Ελλάδα το θέμα της εξοικονόμησης και αντικατάστασης της ενέργειας σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, θεσπίζοντας τα κατάλληλα κίνητρα για νοικοκυριά, επιχειρήσεις και βιομηχανίες και παράλληλα η προώθηση ενεργειακά αποδοτικών συσκευών και ενεργειακού εξοπλισμού στον οικιακό-τριτογενή τομέα.

Απαιτείται επίσης μεγαλύτερη διείσδυση του φυσικού αερίου σε όλους τους τομείς τελικής ζήτησης και της ηλεκτροπαραγωγής, συμπεριλαμβανομένης και της συμπαραγωγής. Απαιτούνται διαρθρωτικές αλλαγές στη γεωργία και στη χημική βιομηχανία. Απαιτούνται δράσεις περιορισμού εκπομπών στις μεταφορές και στη διαχείριση απορριμμάτων. Επιβάλλεται επίσης η άμεση προώθηση όλων των Πηγών Ανανεώσιμης Ενέργειας στην Ελλάδα, μια χώρα που διαθέτει σε αφθονία όλες τις μορφές ενέργειας, Ηλιακή, Αιολική, Βιομάζα και Γεωθερμία. Με θλίβει ιδιαίτερα το γεγονός ότι σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, με τη μεγαλύτερη ηλιοφάνεια σε όλη την Ευρώπη, γίνεται τόσο περιορισμένη χρήση της Ηλιακής Ενέργειας.

Η θερμοκρασία στην Ελλάδα εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής μπορεί να ανέβει κατά 3,1-5,1 βαθμούς C έως το 2100, ενώ ήδη η μέση μέγιστη θερμοκρασία της Αθήνας το καλοκαίρι έχει ανέβει κατά 2,1 βαθμούς C. Επιπλέον, η στάθμη της θάλασσας μπορεί να ανέβει 50 εκατοστά έως το 2100, δημιουργώντας σημαντικότερα προβλήματα στις παραθαλάσσιες περιοχές και τα οικοσυστήματα. Αυτά τα φαινόμενα αναμένεται να είναι πολύ πιο γρήγορα ορατά μετά τις πρόσφατες μεγάλες πυρκαγιές. Σύμφωνα με έκθεση της WWF, η Ελλάδα θα υφίσταται συχνότερα κύματα καύσωνα και ξηρασίας, περισσότερες πυρκαγιές, προβλήματα επάρκειας πόσιμου νερού και βλάβες στις γεωργικές δραστηριότητες. Οι νέες συνθήκες ενδέχεται να αποθαρρύνουν, άμεσα ή έμμεσα, τις καλοκαιρινές διακοπές στη Μεσόγειο και να πλήξουν ανάμεσα στα άλλα και τον τουρισμό. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η χώρα μας χρειάζεται νέους προσανατολισμούς στην αναπτυξιακή διαδικασία. Με πρώτη προτεραιότητα την προστασία του περιβάλλοντος. Απαιτείται ένας μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός. Ένα νέο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας που να υπηρετεί το στόχο της πράσινης ανάπτυξης.

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, δεν έχει πράξει μέχρι σήμερα τίποτε ουσιαστικό και αποτελεσματικό προς την κατεύθυνση αυτή. Μόνο κάποια δειλά βήματα έγιναν στο πλαίσιο του τελευταίου νόμου του 2006 για την προώθηση των

ΑΠΕ. Ο οποίος, όμως, χωρίς προηγούμενη μελέτη και ορθολογικό σχεδιασμό επιδιώκει με άναρχο και μη αποτελεσματικό τρόπο να ενισχύσει τιμολογιακά κάποιες περιβαλλοντικά φιλικές ενεργειακές τεχνολογίες, όπως τα φωτοβολταϊκά συστήματα, χωρίς όμως να έχει επιλύσει προηγουμένως βασικά ζητήματα χωροταξίας, δυνατοτήτων απορρόφησης και αναγκαίων διασυνδέσεων.

Επιπλέον, με ευθύνη της κυβέρνησης έχουμε σημαντική καθυστέρηση στην εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς βασικές κοινοτικές οδηγίες για την ενεργειακή απόδοση κτιρίων, τον οικολογικό σχεδιασμό προϊόντων που καταναλώνουν ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση στην τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες. Ζητήματα για τα οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κινήσει διαδικασίες παραπομπής της χώρας μας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο επί παραβάσει. Τέλος, η κυβέρνηση δεν έχει καταλήξει σε μια νέα κατανομή βαρών σε εφαρμογή του κοινοτικού μηχανισμού εμπορίας εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την οποία, μάλιστα, οφείλει να κοινοποιήσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους.

Στο σημείο αυτό θέλω να επισημάνω το ρόλο των επιχειρήσεων και την ευθύνη τους απέναντι στην κοινωνία και στο περιβάλλον. Η αλήθεια είναι ότι σε πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι αποτελούν κάτι περισσότερο από παραγωγικές μονάδες προϊόντων ή/και υπηρεσιών και ότι θα πρέπει να αποδείξουν το κοινωνικό τους πρόσωπο στην τοπική κοινότητα που δραστηριοποιούνται αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία. Για κάποιες επιχειρήσεις αυτό δεν είναι κάτι καινούριο, αφού και παλιότερα προχωρούσαν σε πρωτοβουλίες κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα.

Ο όρος Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη έχει σήμερα μεγαλύτερη σημασία από ποτέ. Τα δεδομένα έχουν πλέον αλλάξει, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με την πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής, που δεν επιτρέπει σε κανέναν να δρα ανεξέλεγκτα. Οι εποχές που στο όνομα του κέρδους οι επιχειρήσεις, κάθε είδους, ρύπαιναν αλόγιστα το περιβάλλον έχουν περάσει. Οι επιχειρήσεις είναι πια υποχρεωμένες να συνεκτιμούν τις περιβαλλοντικές παραμέτρους και να περιορίζουν στο ελάχιστο τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους στο περιβάλλον.

Τον Ιούλιο του 2002 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την Ανακοίνωση

«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μία συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη». Στην εποχή μας μια επιχείρηση που εφαρμόζει την Ε.Κ.Ε έχει και οικονομικά οφέλη, που απορρέουν όμως από τη σωστή και υπεύθυνη διαχείριση των εργασιακών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών της θεμάτων και δράσεων.

Αυτό είναι τελικά και το ζητούμενο, ότι δηλαδή μια επιχείρηση που φροντίζει για τους εργαζομένους της, που προχωρά σε κοινωνικές και περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, που συνεργάζεται με τις τοπικές κοινωνίες και διατηρεί καλές σχέσεις με τις δημόσιες και τοπικές αρχές, που επικοινωνεί με ουσιαστικό διάλογο με όλους τους συμμετόχους και αφουγκράζεται τις ανάγκες, τις επιθυμίες τους κ.λ.π., θα γίνει πιο ανταγωνιστική και μακροπρόθεσμα βιώσιμη. Κι αυτό θα οφείλεται στα οικονομικά οφέλη, κυρίως τα άυλα οφέλη (π.χ φήμη) που θα τις αποφέρουν όλες οι παραπάνω ενέργειες Ε.Κ.Ε. Τα οφέλη σίγουρα είναι πολλαπλά, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για την κοινωνία και το περιβάλλον.

Ο ρόλος του κράτους έγκειται αφενός στο να ενθαρρύνει και να βοηθά, με νομοθετικές ρυθμίσεις και ελαφρύνσεις, επιχειρήσεις που προσπαθούν ή θέλουν να εφαρμόσουν την Ε.Κ.Ε, αφετέρου να επιβραβεύει ή να προβάλλει (μέσω Μ.Μ.Ε και άλλων επίσημων φορέων της πολιτείας) «καλές πρακτικές» επιχειρήσεων και να αποδοκιμάζει ανεύθυνες συμπεριφορές. Οι τρόποι με τους οποίους κάθε επιχείρηση δημοσιοποιεί τη θέση που έχει γύρω από το θέμα της κοινωνικής ευθύνης και τις δράσεις που εφαρμόζει διαφέρουν ανάλογα με τον τομέα στον οποίο ανήκει, το είδος των δράσεων που αναλαμβάνονται.

Για παράδειγμα, η ύπαρξη διαχειριστικών συστημάτων μείωσης των εκπεμπόμενων ρύπων και η αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων. Οι πράσινες δράσεις που αναπτύσσει η επιχείρηση μέσα και έξω από την οργάνωσή της για την ευαισθητοποίηση εργαζομένων και πολιτών στην προστασία του περιβάλλοντος. Είναι ανάγκη να προβάλλουμε την απαίτηση για τη δραστηριοποίηση σε αυτήν την κατεύθυνση του δημόσιου τομέα, του αγροτικού τομέα, της βιομηχανίας, του εμπορίου κ.λπ. Χρειάζεται η ανάπτυξη μίας νέας κουλτούρας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα.

Μια καλή πρόταση για την ενημέρωση αποτελεί η διδασκαλία της Ε.Κ.Ε σε διοικητικές και οικονομικές σχολές και η καλλιέργεια της απαιτούμενης νοοτροπίας,

τουλάχιστον στο δευτεροβάθμιο εκπαιδευτικό σύστημα. Η καθημερινή πείρα επιβεβαιώνει ότι στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, χωλαίνει στην πράξη η περιβαλλοντική ευαισθησία, όπως και η κοινωνικά υπεύθυνη κατανάλωση. Δεν αρκεί η παρουσίαση ενός κώδικα συμπεριφοράς ή ενός «πιστεύω» της εταιρίας όπου δηλώνουν το σκοπό και τις βασικές αρχές τους καθώς και τις ευθύνες τους απέναντι στα ενδιαφερόμενα μέρη με τα οποία συνδιαλέγονται. Αυτές οι δεσμεύσεις πρέπει να μετατρέπονται σε πράξη σε όλη την οργάνωση, από τις στρατηγικές έως τις καθημερινές αποφάσεις. Και αυτό συνεπάγεται πρακτικές όπως την εισαγωγή μιας κοινωνικά ή περιβαλλοντικά υπεύθυνης διάστασης σε σχέδια και προϋπολογισμούς, στην αξιολόγηση των εταιρικών επιδόσεων στους τομείς αυτούς, τη σύσταση «κοινοτικών συμβουλευτικών επιτροπών», τη διεξαγωγή κοινωνικών ή περιβαλλοντικών ελέγχων και τη δημιουργία συνεχιζόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Ολόκληρη η ανθρωπότητα βρίσκεται πλέον αντιμέτωπη με την πρόκληση της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής. Καμία κοινωνία δεν μπορεί να λέγεται σύγχρονη αν δεν αναλάβει τις ευθύνες της απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Οι προτάσεις και τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής πρέπει να είναι συγκεκριμένα και ξεκάθαρα. Χρειάζεται εκτεταμένη ενημέρωση όλων των πολιτών προς όλες τις κατευθύνσεις. Πρέπει όλοι να κατανοήσουμε τη σοβαρότητα του προβλήματος, γιατί πέρα από την πολιτική ευθύνη των κυβερνήσεων, πέρα από την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων υπάρχει η προσωπική ευθύνη του καθενός από εμάς, έτσι όπως εκφράζεται μέσα από τις επιλογές του και την καθημερινή του πρακτική. Γιατί η προστασία του περιβάλλοντος αφορά την ποιότητα της ζωής μας και το μέλλον των παιδιών μας.

Είναι γεγονός ότι το κοινωνικό-οικονομικό μοντέλο του κόσμου στον οποίο ζούμε έχει άμεσα επηρεαστεί από τη βιομηχανική επανάσταση, αλλά και από τις εξελίξεις που ακολούθησαν. Βασίζεται στη μαζική παραγωγή, στην αστυφιλία και σε ταχύτατα αυξανόμενους πληθυσμούς. Για να αντιμετωπιστεί όμως το φαινόμενο του θερμοκηπίου απαιτείται ένα εντελώς διαφορετικό μοντέλο. Χρειάζεται ένα αποκεντρωμένο μοντέλο ανάπτυξης και παραγωγής, καθώς και ορθολογικής διαχείρισης και διάθεσης της ενέργειας.

Η λήψη οικονομικών μέτρων μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά και να

οδηγήσει σε ανάπτυξη νέας τεχνολογίας και βιομηχανιών, «φιλικώς» προς το περιβάλλον.

- Σε μείωση της άνισης κατανομής και της σπατάλης των φυσικών πόρων.
- Σε στροφή προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
- Στην αξιοποίηση των νέων πράσινων τεχνολογιών. Σε ολοκληρωμένες μορφές πράσινης ανάπτυξης που δημιουργούν νέες προϋποθέσεις για την αναγέννηση της υπαίθρου και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων στις πόλεις.

Η κλιματική αλλαγή είναι μια νέα πραγματικότητα που αναπόφευκτα θα μας οδηγήσει σε μία ριζική αλλαγή αντίληψης όχι μόνο ως προς τα οικονομικά και αναπτυξιακά δεδομένα αλλά και ως προς τη θεώρηση του «ευ ζειν». Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για μια νέα επανάσταση που αυτή τη φορά θα μας φέρει πιο κοντά στο περιβάλλον. Πρέπει όλοι να καταλάβουμε ότι η αλλαγή του κλίματος δεν είναι μια μακρινή, ξένη υπόθεση. Δεν αφορά κάποιους άλλους. Δε συμβαίνει κάπου αλλού. Δεν αφορά το απώτερο μέλλον. Είναι ένα γεγονός σε εξέλιξη αυτή τη στιγμή που μιλάμε. Μας αφορά όλους. Οφείλουμε όλοι να δράσουμε άμεσα.

Ομιλία στην Ημερίδα του Ελληνοβρετανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου «Κλιματικές αλλαγές και ενέργεια ... Η διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» που διοργανώθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2007 στην Αθήνα.